5th INTERNATIONAL

ETHICS CONGRESS

PROCEEDINGS BOOK

EDITOR
Prof. Dr. Melike ÖZER KESKİN

ISBN: 978-625-378-089-0

5th INTERNATIONAL
ETHICS
CONGRESS

December 16-18, 2024 / Adana, Türkiye

Proceedings Book

EDITOR:

Prof. Dr . Melike ÖZER KESKİN

by
IKSAD PUBLISHING HOUSE®

All rights of this book belong IKSAD Publishing House
Authors are responsible both ethically and juridically
IKSAD Publications – 2024©
Issued: 24.12.2024

ISBN: 978-625-378-089-0

CONGRESS ID

CONGRESS TITLE
5th INTERNATIONAL ETHICS CONGRESS

DATE and PLACE
December 16-18, 2024 / ADANA, TÜRKİYE

PARTICIPATION
Keynote & Invited

ORGANIZATIONS
IKSAD Institute

HEAD OF THE ORGANIZING COMMITTEE
Prof. Dr. Melike ÖZER KESKİN - Gazi University

ORGANIZING BOARD
Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK - Namık Kemal University
Prof. Dr. Esra AKIN - İzmir Kâtip Çelebi University
Assoc. Prof. Dr. Doğan ÇİLOĞLU - Atatürk University
Assoc. Prof. Dr. Malik YILMAZ - Atatürk University
Dr. Minji YANG - Hankuk University of Foreign Studies
Dr. Elvan CAFEROV - Azerbaijan State Pedagogical University

CONGRESS COORDINATOR
Ülkü EKSİN

PARTICIPANTS COUNTRY
Türkiye, Azerbaijan, Pakistan, Lithuania, Lebanon, India, Algeria, Cameroon, Albania, Italy, Georgia, Kazakhstan, Romania, Portugal, Nigeria, Iran, Morocco, Bangladesh, Indonesia, Kosovo, Romania, Israel, Malaysia, Saudi Arabia, Greece, Egypt, Vietnam

Number Of Accepted Papers- 165
Number Of Rejected Papers- 22
Total number of (accepted) Papers from Other Countries- 87
Total number of (accepted) Papers from Türkiye- 78

SCIENTIFIC AND ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Fahri APAYDIN - Yalova University

Prof. Dr. Melike ÖZER KESKİN - Gazi University

Prof. Dr. Esra AKIN - İzmir Kâtip Çelebi University

Assoc. Prof. Dr. Hasan ÇİFTÇİ - Harran University

Assoc. Prof. Dr. Doğan ÇİLOĞLU - Atatürk University

Dr. İradə ZƏRQAN - ANAS, Azerbaijan

Dr. Ana Leonor Santos-Beira-Interior University

Dr. Almaz AHMETOV - Ministry of Health of Azerbaijan

Dr. Terane NAĞIYEVA - Azerbaycan Devlet Pedagoji University

Dr. Hazim Abed Mohammed AL-JEWAREE - AlKitab University

Dr. Sandugash TLEUBAY - Abai Kazakh Milli University

5th INTERNATIONAL

ETHICS

CONGRESS

December 16-18, 2024 / Adana, Türkiye

CONGRESS PROGRAM

Meeting ID: 813 0348 3436

Passcode: 050505

Participant Countries: (27)

Türkiye, Azerbaijan, Pakistan, Lithuania, Lebanon, India, Algeria, Cameroon, Albania, Italy, Georgia, Kazakhstan, Romania, Portugal, Nigeria, Iran, Morocco, Bangladesh, Indonesia, Kosovo, Romania, Israel, Malaysia, Saudi Arabia, Greece, Egypt, Vietnam

ONLINE PRESENTATIONS

16.12.2024 / Session-3 / Hall-2

Ankara Local Time

15 00 : 17 00

Meeting ID: 813 0348 3436

Passcode: 050505

HEAD OF SESSION: Prof. Dr. Kemal Macit HİSAR

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Assist. Prof. Dr. Fuat İNCE	*Süleyman Demirel University (Türkiye)*	OVERVIEW OF THE CONCEPTS OF DEONTOLOGY AND MEDICAL DEONTOLOGY
Assist. Prof. Dr. Fuat İNCE	*Süleyman Demirel University (Türkiye)*	VIOLATIONS IN SCIENCE ETHICS
Prof. Dr. Hasan Tahsin KEÇELİGİL Hülya KEÇELİGİL	*Ondokuz Mayıs University (Türkiye)*	DISTRIBUTION OF LIMITED RESOURCES IN THE CONTEXT OF THE BASIC PRINCIPLES OF MEDICAL ETHICS
Hülya KEÇELİGİL Prof. Dr. Hasan Tahsin KEÇELİGİL	*Ondokuz Mayıs University (Türkiye)*	INFORMED CONSENT IN THE HISTORICAL PROCESS IN THE CONTEXT OF THE AUTONOMY PRINCIPLE OF MEDICAL ETHICS
Assist. Prof. Dr.Handan AKTAŞ	*Doğuş University (Türkiye)*	ETHICAL PROBLEMS ENCOUNTERED DURING THE APPLICATION OF TELE HEALTH IN HEALTH SERVICES
Prof. Dr. Kemal Macit HİSAR	*Selçuk University (Türkiye)*	PUBLIC HEALTH AND ETHICS
Prof. Dr. Kemal Macit HİSAR	*Selçuk University (Türkiye)*	CLINICAL RESEARCH ETHICS COMMITTEE REGULATION AND PUBLIC HEALTH
Prof. Dr. Melike ÖZER KESKİN Esma AKSAKAL Assoc. Prof. Dr.. Nilay KESKİN SAMANCI	*Gazi University (Türkiye)*	EXAMINATION OF TEACHERS' BIOETHICS EDUCATION PRACTICES WITH SWOT ANALYSIS

	OF TURKEY	
Aydın ŞENOL **Gizem KABAN**	A REVIEW OF STUDIES ON ACCOUNTING AND ETHICAL VIOLATIONS WITH BIBIOMETRIC ANALYSIS TECHNIQUE	**441**
Fuat İNCE	OVERVIEW OF THE CONCEPTS OF DEONTOLOGY AND MEDICAL DEONTOLOGY	**443**
Fuat İNCE	VIOLATIONS IN SCIENCE ETHICS	**447**
Hasan Tahsin KEÇELİGİL **Hülya KEÇELİGİL**	DISTRIBUTION OF LIMITED RESOURCES IN THE CONTEXT OF THE BASIC PRINCIPLES OF MEDICAL ETHICS	**452**
Hülya KEÇELİGİL **Hasan Tahsin KEÇELİGİL**	INFORMED CONSENT IN THE HISTORICAL PROCESS IN THE CONTEXT OF THE AUTONOMY PRINCIPLE OF MEDICAL ETHICS	**454**
Handan AKTAŞ	ETHICAL PROBLEMS ENCOUNTERED DURING THE APPLICATION OF TELE HEALTH IN HEALTH SERVICES	**456**
Kemal Macit HİSAR	PUBLIC HEALTH AND ETHICS	**458**
Kemal Macit HİSAR	CLINICAL RESEARCH ETHICS COMMITTEE REGULATION AND PUBLIC HEALTH	**464**
Melike ÖZER KESKİN **Esma AKSAKAL** **Nilay KESKİN SAMANCI**	EXAMINATION OF TEACHERS' BIOETHICS EDUCATION PRACTICES WITH SWOT ANALYSIS	**471**
Mizanur Rahman	ETHICAL DILEMMAS IN GEOPOLITICAL STRATEGIES: BALANCING NATIONAL INTERESTS AND GLOBAL JUSTICE	**472**
Nur Asiah Ningsih	SHARI'AH ETHICS AND THE FOUNDATIONS OF ONTOLOGY, EPISTEMOLOGY & AXIOLOGY	**473**
Lindita LUTAJ	ETHICS IN CONFRONTING BULLYING AND ANTISOCIAL BEHAVIOURS	**474**
Desi SIANIPAR	WOMEN'S SELF-PROTECTION AGAINST VIOLENCES FROM THE PERSPECTIVE OF CHRISTIAN RELIGIOUS EDUCATION	**481**
Bharti Nair Khan	ETHICAL CHALLENGES IN FORENSIC SCIENCE PRACTICE: ENSURING INTEGRITY AND JUSTICE	**487**
Lutfiyatun Nissa	THE INFLUENCE OF ISLAMIC EPISTEMOLOGY ON THE DEVELOPMENT OF SHARI'AH ETHICS	**488**
Kanchal Gupta	THE INTERTWINED THREADS: LAW AND ETHICS IN A CHANGING WORLD	**489**
LLM. Quách Thị Ngọc Thiện	INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS OF INVENTIONS RELATED TO ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI), PRODUCT RESPONSIBILITY FROM AI UNDER US LAW - SUGGESTING EXPERIENCE FOR VIETNAM'S LAW	**490**
Anita Md. Yasin **Wirda Diyana binti Wan Ibrahim** **Zulkifle bin Mohamad**	INNOVATIVE APPROACHES IN BAKERY EDUCATION: SOURDOUGH SCORING TOOLS AND AI FOR SUSTAINABLE URBAN FOOD PRACTICES	**491**
Aashish Dhiman	ETHICS IN BUSINESS MANAGEMENT RESEARCH: AN ANALYTICAL STUDY	**492**
Sneha Verma	ETHICAL PRINCIPLES AND MORAL RESPONSIBILITY IN FINANCIAL PRACTICES	**493**
Megi XHUMARİ **Juliana AJDİNİ**	ETHICAL DILEMMAS FOR RESPECTING THE BEST INTEREST OF THE CHILD IN PUBLIC SERVICES IN ALBANIA	**494**

BİLİM ETİĞİNDE İHLALLER

VIOLATIONS IN SCIENCE ETHICS

Fuat İNCE

Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, ORCID:0000-0002-2887-7512

ÖZET

Etiği doğru ile yanlışın, iyi ile kötünün anlaşılması, analizi ve ayırt edilmesi yönünden sistematik bir yaklaşım olarak tanımlamak mümkündür. Etik, ahlaki olanın özüne ve temeline ilişkin kavramları ve ilkeleri araştıran bir felsefe dalıdır. Bu bakımdan etiği ahlak felsefesi olarak isimlendirmek yanlış olmayacaktır. Bilim ise doğru düşünme ve sistematik olarak bilgi edinme sürecidir. Bilim etiği, bilim insanlarının profesyonel çalışmalarında uymakla yükümlü olduğu davranış standartlarıdır. Bilim etiği, bilimsel araştırma ve bilimsel yayın etiğinden oluşmaktadır. Bilimsel araştırma etiği, bilimsel bir araştırmanın planlama ve raporlama sürecinde uyulması gereken etik kodlar olarak tanımlanmaktadır. Bilimsel yayın etiği üretilen bilimsel bilginin yayınlanması sürecinde dikkat edilmesi gereken doğruluk, dürüstlük, açıklık, emeğe saygı gibi ahlaki değerleri ifade etmektedir. Bilimsel araştırmalarda karşılaşılan etik ihlalleri; intihal, çarpıtma, uydurma, dilimleme, kendinden aşırma, tekrar yayım, haksız yazarlık, destek belirtmeme, izin almama, çevreye ve hayvanlara zarar verme, bilgilendirmeme ve uyarmama, izne ve gizliliğe riayet etmeme, kabul ve taahhüt beyanlarına uymama, görevi ihmal veya kötüye kullanma olarak sıralamak mümkündür. Ayrıca akademik terfi ve atamalarda bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanıltıcı ve yanlış beyanlarda bulunmak, bilimsel araştırma için sağlanan kaynakları amacı dışında kullanmak gibi başka ihlaller de bu listeye eklenebilir. Özgün araştırma konularının seçilmesi, bilimsel araştırma için yeterince zaman ve kaynak ayrılması, bilimsel ve akademik değerlendirmelerde nicelik yerine niteliğe önem verilmesi ve bilim kültürünün oluşturulmasıyla etik ihlallerin önlenmesi mümkündür. Eğitim, donanım ve bilgi eksikliğinin giderilmesi ise bu süreçteki belki de en başta gelen unsurdur.

Anahtar Kelimeler: Bilim, Etik, Bilim Etiği, İhlal, Etik İhlal

ABSTRACT

It is possible to define ethics as a systematic approach to understanding, analysing and distinguishing between right and wrong, good and bad. Ethics is a branch of philosophy that investigates the concepts and principles of the essence and foundation of morality. In this respect, it would not be wrong to call ethics as moral philosophy. Science is the process of thinking correctly and acquiring knowledge systematically. Scientific ethics are the standards of behaviour that scientists are obliged to follow in their professional work. Scientific ethics consists of scientific research and scientific publication ethics. Scientific research ethics is defined as the ethical codes that should be followed in the planning and reporting process of a scientific research. Scientific publication ethics refers to moral values such as accuracy, honesty, openness, respect for labour that should be considered in the process of publishing the scientific information produced. It is possible to list the ethical violations encountered in scientific research as plagiarism, distortion, fabrication, slicing, self-plagiarism, republication,

unfair authorship, failure to indicate support, failure to obtain permission, damaging to the environment and animals, failure to inform and warn, failure to comply with permission and confidentiality, failure to comply with acceptance and commitment statements, neglect or abuse of duty. In addition, other violations such as making misleading and false statements regarding scientific research and publications in academic promotions and appointments, misuse of resources provided for scientific research can be added to this list. It is possible to prevent ethical violations by selecting original research topics, allocating sufficient time and resources for scientific research, giving importance to quality rather than quantity in scientific and academic evaluations and establishing a scientific culture. Eliminating the lack of education, equipment and knowledge is perhaps the most important element in this process.

Keywords: Science, Ethics, Science Ethics, Violation, Ethical Violation

1. GİRİŞ

Araştırmanın anlamı sözlükte "araştırmak işi; araştırı, tetkik" ve "bilim ve sanatla ilgili olarak yapılan yöntemli çalışma; araştırı" olarak verilmiştir. (TDK Sözlükleri 2024). Etik ise "Doğru ile yanlışın, iyi ile kötünün anlaşılması, analizi ve ayırt edilmesi yönünden sistematik bir yaklaşım" olarak açıklanabilir (Buts, Rich 2013; Özdilek 2023). Ahlaki olanın temeline ve özüne dair ilkeleri ve kavramları araştıran etik, ahlak felsefesi olarak tanımlanabilir. Esas olarak felsefenin bir dalıdır (Grünberg 2005; İnce, Kolcu 2021).

İyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan ayıran bir davranış ölçüsü olan etikte; değerler, ilkeler, kurallar ve kodlar gibi temel kavramlar vardır (İnayet 2019). Bunlar sadece şahıslara değil mesleklere de kişilik kazandıran, onları belli standartlar içine sokan ve meslek mensuplarının uyması gereken davranış ve tutumları belirleyen kavramlardır (Erdirençelebi, Filizöz 2019).

Bilimi "doğru düşünme ve sistematik olarak bilgi edinme süreci" olarak tanımlamak mümkündür. Doğru bilgiyi yanlış bilgiden ayırmak, onu sistemli bir şekilde insanın ve insanlığın yararına değerlendirmek bilimin amacıdır. Bilimin yansız ve objektif kriterler getirmesi, bilimsel düşüncede, toplumda ve tüm dünyada düzen oluşturması ancak bu sayede olabilir. Tersi durumda herkese ve duruma göre değişebilen yargı ve tercihler söz konusu olur (Esenlik, Bolat 2010).

Bilim, gerçeği ortaya çıkarmaya ve olgu ile ilgili dünyayı açıklamaya yönelik bir arayıştır. Bu nedenle bilimsel araştırma yapmak "sorumluluk ve belirli kurallara uymayı" da beraberinde getirir. Daha açık bir ifadeyle araştırmacıların, bilimsel çalışmalarda yer almak isteyenlerin ve bilim yapan herkesin araştırmalarının her safhasında uymaları gereken etik kurallar ve uzak durmaları gereken etik dışı davranışlar bulunmaktadır (Esmer, Özdaşlı 2023).

Etiğin farklı işlevleri içermesinden dolayı "normatif etik", "meta etik" ve "uygulamalı etik" olmak üzere üç türü bulunmaktadır. Normatif etik, "ahlak kurallarının incelenerek doğru ve yanlışın belirlenmesi ve ulaşılan sonucun değerlendirilmesini", meta-etik, "normatif etiğin sorgulanmasını", uygulamalı etik ise "özel bir alanda uyulması gereken etik ilkelerin ve uzak durulması gereken etik dışı davranışların belirlenmesi" olarak ifade edilmektedir. (Esenlik, Bolat 2010; Esmer, Özdaşlı 2023).

Bilim etiği "insanlarının profesyonel çalışmalarında uymakla yükümlü olduğu davranış standartları" olarak tanımlanabilir ve uygulamalı etiğin bir alt dalıdır. Mühendislik etiği, iş etiği, sanat etiği, tıpta etik ve akademik etik de uygulamalı etiğin altında ele alınırlar. (Esmer, Özdaşlı 2023).

Bilim etiği, "bilimsel araştırma" ve "bilimsel yayın etiğinden" oluşmaktadır. Bilimsel araştırma etiği, "bilimsel bir araştırmanın planlama ve raporlama sürecinde uyulması gereken

etik kodlar" olarak tanımlanmaktadır. Bilimsel yayın etiği, "üretilen bilimsel bilginin yayınlanması sürecinde dikkat edilmesi gereken doğruluk, dürüstlük, açıklık, emeğe saygı gibi ahlaki değerleri" ifade etmektedir. Bilimsel yayın eğiti, genel anlamda "doğru bilgiyi yanlış bilgiden ayırma kabiliyeti" olarak ahlak kavramının ayrılmaz bir parçasıdır (Esenlik, Bolat 2010; Esmer, Özdaşlı 2023).

2. BİLİMSEL ARAŞTIRMALARDA VE YAYINLARDA ETİK İHLALLER

Bilim etiği ihlalleri akademik araştırmaların ve resmî yayınların konusu olmuşlardır. Buralarda etik ihlaller tek tek yazılarak bunun sebepleri ve önleme yöntemleri açıklanmaya çalışılmıştır. (Esenlik, Bolat 2010; TÜBİTAK 2015; YÖK 2018; Esmer, Özdaşlı 2023). Etik ihlaller aşağıdaki gibi sıralamak ve açıklamak mümkündür.

İntihal (Aşırma) (Plagiarism): "Başka birine ait özgün fikirleri, yöntemleri, verileri ya da eserlerini bilimsel standartlara uygun bir biçimde kaynak göstermeden, kısmen ya da tamamen kendi eseriymiş gibi kullanmaktır."

Çarpıtma (Distortion): "Bilimsel araştırma kayıtları ya da elde edilen verileri değiştirmek, araştırmada kullanılmamış araç, gereç, teknik, yöntem ve materyalleri kullanılmış gibi göstermek, araştırmada destek alınan kişi ve kurumların çıkarları yönünden araştırma sonuçlarını manipüle etmektir."

Uydurma (Fabrication): "Hayali veriler uydurarak çalışma yapmak ve yayımlamaktır."

Dilimleme (Slicing): "Bilimsel bir araştırmanın sonuçlarını, araştırmanın bütünlüğünü bozacak bir biçimde ve uygun olmayan bir biçimde parçalara ayırarak birden fazla yayın yapmak ve bu yayınları akademik terfi ve atamalarda kullanmaktır."

Kendinden aşırma (Self-plagiarism): "Yayımlanmış ya da yayınlanma aşamasında olan kendi çalışmasından usulüne uygun bir şekilde kaynak göstermeden alıntı yapmaktır."

Tekrar yayım (Duplication): "Aynı yayınları akademik terfi ve atamalarda ayrı yayınlar olarak sunmaktır."

Haksız yazarlık (Unfair authorship): "Katkısı olmayan yazarları yazar isim listesine dâhil etmek ya da katkısı olan yazarları dâhil etmemek, yazar sıralamasını uygun olmayan bir biçimde sebepsiz bir şekilde değiştirmek, katkısı olmadığı halde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar isim listesine dâhil ettirmektir."

Destek belirtmeme (Failure to indicate support): "Bilimsel araştırmaya destek veren kişi, kurum ve kuruluşları araştırmada belirtmemektir."

İzin almama (Failure to obtain permission): "Henüz savunularak kabul edilmemiş tez ya da çalışmaları sahibinden izin almadan kaynak olarak kullanmak, bilimsel araştırmaya başlamadan önce izin alınması gereken ilgili birimlerden yazılı olarak izin almamaktır. Anket ve tutum araştırmalarında deneklerin rızası olmadan ya da araştırma bir kurumda yapılacaksa kurumun iznini almadan eldeki verileri yayımlamaktır. İncelenen bir eserde yer alan bilgileri sahibinin izni alınmaksızın yayımlamadan önce paylaşmaktır."

Çevreye ve hayvanlara zarar verme (Damaging the environment and animals): "Bilimsel araştırma ve deneylerde hayvanlara ve çevresel dengeye zarar vermektir."

Bilgilendirmeme ve uyarmama (Failure to inform and warn): "Bilimsel araştırma ile ilgili olası zararlı uygulamalar hakkında ilgili birimleri bilgilendirmemek ve uyarmamaktır."

İzne ve gizliliğe riayet etmeme (Failure to observe permission and confidentiality): "Bilimsel araştırmalarda, diğer kişi, kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve verileri, izin

sınırları içinde kullanmamak, bu bilgilerin gizliliğine uymamak ve korunmasını sağlamamaktır."

Kabul ve taahhüt beyanlarına uymama (Failure to comply with acceptance and commitment statements): "Bilimsel araştırma ve deneylerde mevzuata, etik kurallara, uluslararası sözleşmelere uyamamak, hasta haklarına saygı göstermemek, yersiz, dayanaksız ve kasıtlı olarak etik ihlallerde bulunmak, biyomedikal ve diğer klinik araştırmalarda ilgili mevzuata aykırı hareket etmektir."

Görevi ihmal veya kötüye kullanma (Neglect or abuse of duty): "Kurum tarafından verilen hakemlik, danışmanlık, izleyici raportörlük ve panelistlik gibi görevleri ihmal etmek ya da kötü amaçlı kullanmaktır."

Diğer: "Akademik terfi ve atamalarda bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanıltıcı ve yanlış beyanlarda bulunmak, bilimsel araştırma için sağlanan kaynakları amacı dışında kullanmaktır."

3. SONUÇ

Bilimsel araştırmalarda etik ihlallerin nedenleri "eğitim, bilgi ve donanım eksikliği", "kaynağa birebir bağlı kalma", "akademik atama ve yükseltilme kriterleri", "araştırma konularının özgün olmaması" ve "bilimsel araştırma için yeterince zaman ve kaynak ayrılmaması", "bilimsel değerlendirmede niteliğe değil niceliğe önem verilmesi", "akademik yöneticilerin etik tutumu", "bilim kültürü", "ruhsal hastalıklar" ve "dışsal baskılar" olarak sıralanabilirler. Bunların yanında ayrıca, "eğitim sisteminin yetersizliği", "uygulanan yaptırımların yetersiz olmaması" ve "caydırıcı olmaması" bilim etiğine uygun olmayan davranışlara sebebiyet vermektedir. (Esmer, Özdaşlı 2023).

Bilim etiği ihlallerinin temelinde "nasıl olsa bir şey olmaz" ve "ne olacak" gibi düşünceler yatsa da kişinin öğrenim hayatının hiçbir döneminde bununla ilgili farkındalığa, eğitime, derse veya kurs gibi etkinliklere ve öğrenmeye yönelik süreçlere maruz kalmaması da önemli sebeplerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun için bilime ve bilime etiğine önem veren bir toplum inşa edilmesi için ilk öğretimden itibaren tedbirlerin alınmasının uygun olacağı düşünülmektedir (Esmer, Özdaşlı 2023).

Çalışmalarda standart ve objektif ilkelerin belirlenmesi ihlallerin önlenmesi için gereklidir. Nicelikten ziyade nitelikli yayınların teşvik edilmesi, araştırmalara yeterli fonların aktarılması ve teknolojik desteğin sağlanması, etik denetim mekanizmalarının sağlıklı bir şekilde işletilmesi ve yaptırımların caydırıcı olması gibi konular da etik ihlallerin önüne geçilmesini sağlayacak mekanizmalardır (Esmer, Özdaşlı 2023).

Sonuç olarak bu çalışmada olduğu gibi etik ihlallerin ele alındığı çalışmaların sayısının artmasının, konunun belki de yaşanmış örneklerle açıklandığı eğitim dokümanlarının oluşturulmasının, lisans ve lisansüstü eğitimler beklenmeden bilim etiği eğitiminin öğrenimin her kademesinde ele alınmasının ihlallerin engellenmesinde kritik roller üstleneceği düşünülmektedir. Bu açıklamalardan sonra "sübjektif değerlendirme", "haksız şikayet" ve "iftira" gibi konuların üzerinde ayrıca ve daha detaylı olarak durulmasının gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

4. KAYNAKLAR

Butts, J.B., Rich, K.L. (2013). Introduction to Ethics. Nursing Ethics: *Across the Curriculum and Into Practice* İçinde (3-30). Long Beach Mississippi: Jones and Bartlett Publishers

Erdirençelebi, M., Filizöz, B. (2019). Meslek Etiği ve Akademisyenlerin Etik Değerleri Üzerine Nicel Bir Araştırma. *Opus* 10(20):1228-1258.

Esenlik, E., Bolat, E. (2010). Klinik ve Bilimsel Araştırmalarda Etik Kurallar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 1(2):125-133.

Esmer, Y., Özdaşlı, K. (2023). Bilimsel Araştırmalarda Etik: Kavramlar ve İlkeler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* 13(3): 397-409 https://doi.org/10.5961/higheredusci.1291201

Grünberg, D. (2005). Etik ve Yaşamın Anlamı. *Erdem* 44(15):147-60.

İnayet, A., (2019). *Akademik Etik.* Ankara: Pegem Akademi.

İnce, F., Kolcu, G. (2021). Evaluation of Medical Students' Academic Ethical Values. Turkiye Klinikleri J Med Ethics 29(3):340-347 https://doi.org/10.5336/mdethic.2021-81820

Özdilek, M.R., (2023). Diyetisyenlerde Etik Tutum Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Ü. SBE., Isparta.

Türk Dil Kurumu [TDK] Sözlükleri Güncel Türkçe Sözlük. (2024). *Deontoloji.* 12 Aralık 2024 tarihinde, https://sozluk.gov.tr/ adresinden erişildi.

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu [TÜBİTAK]. (2015). TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği. 3 Aralık 2024 tarihinde, https://tubitak.gov.tr/sites/default/files/2024-06/tubitak_arastirma_ve_yayin_kurulu_yonetmeligi.pdf adresinden erişildi.

Yükseköğretim Kurulu [YÖK]. (2018). *Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi*. 5 Aralık 2024 tarihinde, https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Kurumsal/mevzuat/bilimsel-arastirma-ve-etik-yonetmeligi.aspx adresinden erişildi.